

O b s a h tohoto čísla:

Poznámky na okraj některých hodnocení Pražského jara 1968 a k aktuálním problémům s tím spojeným /Zdeněk Jičínský/

Zdeněk Jičínský

P o z n á m k y n a o k r a j některých hodnocení Pražského jara 1968 a k aktuálním problémům s tím spojeným

M.Kundera ve své knize "Nesnesitelná lehkost bytí" píše o tom, že v životě, stejně jako v historii, se nemůže nic opakovat. Rozhodnout se, jak postupovat v určité situaci, lze jen jednou, proto nelze ani různá rozhodnutí srovnávat.

V roce 1618, když se čeští stavové rozhodli revoltovat proti Habsburkům a zahájili tak vlastně třicetiletou válku, která vedla téměř k totálnímu zničení českého národa, potřebovali Češi více opatrnosti než odvahy? Odpověď se zdá prostá, ale není.

"O tři sta dvacet let později, v roce 1938, po mnichovské konferenci se celý svět rozhodl obětovat tuto zemi Hitlerovi ... Opačně než si počínali v roce 1618 ukázali tu Češi více opatrnosti než odvahy. Jejich kapitulace znamenala začátek Druhé světové války, která skončila definitivní ztrátou ~~definitivní ztrátou~~ jejich svobody jako národa na více desetiletí nebo na více staletí ... Potřebovali tehdy více opatrnosti než odvahy? Co bylo třeba dělat?"

Kdyby se česká historie mohla opakovat, bylo by jistě zajímavé zkusit pokaždé druhou eventualitu a potom srovnávat oba výsledky. Protože tato zkušenost chybí, všechny soudy o tom zůstávají jen hypotézami. Einmal ist keinmal. Jednou se nepočítá. Jednou je nikdy. Historie Čech a historie Evropy jsou dva náčrtky, které nakreslila nezkoušenost lidstva." 1/

1/ M.Kundera: L'insoutenable legereté de l'Étre Gallinard, Paris 1984, str.279-280. Autor měl k dispozici jen francouzský překlad; musel proto znovu překládat zpět do češtiny; omlouvá se proto ze ev. jazykovou neobratnost, kterou je třeba přičíst nikoli M.Kunderovi, ale autoru těchto řádek. I za tuto cenu se mu však zdálo účelné tu tyto myšlenky uvést jako předznamenání dalšího textu. Autor se dále omlouvá, že se na několika místech prohřešil proti zásadám normální práce s prameny, když některé citoval, resp. odvolával se na ně "po paměti", protože neměl - a nemohl mít - všechny publikace stále k dispozici. Zmíněná nenormálnost má svůj původ v této dosti běžné čs. "normálnosti".

Tyto úvahy lze vztáhnout i na posuzování Pražského jara 1968 a jeho různých, až protichůdných hodnocení, která se ani po uplynutí již řady let od jeho potlačení vnější vojenskou intervencí nesblížila, spíše naopak. Nová dějinná zkušenost období tzv. normalizace